

ระบบการศึกษาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์

(BILDUNGSSYSTEM)

ประเทศนี้เป็นสหพันธรัฐแต่ละรัฐมีอำนาจและหน้าที่จัด ระบบการศึกษาและหลักสูตรได้เอง รัฐมนตรีกรมศึกษาธิการของแต่ละรัฐ (Erziehungsdepartement, Erziehungsdirektor) จะประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมมือกัน วางรากฐาน และ ประสานงาน แต่ละรัฐจัดระบบแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ กำลังการเงิน ภูมิศาสตร์ สถานการณ์ทางการเมือง ภาษาประจำถิ่น ความต้องการของกลุ่มเศรษฐกิจ เป็นต้น หลักสำคัญของการศึกษานั้นเหมือนกันทั่วประเทศคือ นอกจากสอนทางวิชาการ เตรียมนักเรียนสำหรับอาชีพ หรือการศึกษาชั้นสูงแล้ว โรงเรียนยังมีหน้าที่ พัฒนาเยาวชน ให้เป็นพลเมืองมีค่าต่อสังคม

การศึกษาก่อนภาคบังคับ (Vorschulstufe)

โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) การเรียนระดับอนุบาลนั้นไม่บังคับ เจ้าหน้าที่ของแต่ละเขต การศึกษา จะพยายามจัดโรงเรียนอนุบาลให้ กำหนดระยะเวลาหนึ่งหรือสองปี เพื่อสนับสนุน วัฒนธรรมการก้าวไปของเด็ก เตรียมเด็กสำหรับเข้า โรงเรียนชั้นประถม บางเขตมีกึ่งสังเคราะห์กิจ ไม่เพียงพอ อาจรวมกับเขตข้างเคียง หรือมีกลุ่ม ผู้สนใจเช่นกลุ่มผู้ปกครองรวมกำลัง รวมเงินจัดโรงเรียนอนุบาลขึ้นได้ บางเขตที่มีเงินน้อยอาจเก็บ ค่าเล่าเรียนโรงเรียนอนุบาลได้

การศึกษาภาคบังคับ (Obligatorische Schulzeit, Volksschule)

เด็กทุกคนที่อายุครบหก หรือเจ็ดปีในบางรัฐ ต้องเข้าโรงเรียน ชั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา (Schulpflicht) การขอเลื่อนเข้าโรงเรียนก่อนหรือหลังเกณฑ์ ต้องมีใบ แพทย์ หรือใบรับรองจาก หน่วยงานจิตวิทยาโรงเรียนมาแสดงด้วย ปีการศึกษาเริ่ม ประมาณกลางเดือนสิงหาคม ถึงประมาณ ปลายเดือนมิถุนายนของทุกปี คือประมาณ ๓๖-๓๘ สัปดาห์ และมีหยุดภาคเรียน ๔-๕ ครั้งต่อปี คือ ภาคฤดูใบไม้ร่วง ภาคฤดูหนาว ภาคฤดูใบไม้ผลิ ภาคฤดูร้อน บางเขตมีหยุดภาคเล่นกีฬา ด้วย การศึกษาภาคบังคับมีกำหนด ๘ ปี นักเรียนหญิงและชายจะเรียนร่วมกัน คือระบบสหศึกษา ผู้ปกครองมีหน้าที่รับผิดชอบให้เด็กไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ถ้าละเลย อาจมีความผิด ได้รับโทษหรือถูกปรับได้ ถ้าผู้ปกครอง นำเด็กไปอยู่ ที่อื่น ชั่วคราว จะต้องมีการขออนุญาต แสดงว่าเด็กได้รับการ ศึกษาระหว่างที่ไปอยู่ที่อื่นด้วย เด็กบางคนต้องหยุดโรงเรียนนาน เช่นป่วยเข้าโรงพยาบาล ระยะเวลา ที่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จัดหาครูสอนพิเศษให้การศึกษภาคบังคับ นี้เป็นบริการจากรัฐ ไม่มีการ เก็บค่าเล่าเรียน นักเรียนจะได้รับแจกหนังสือและอุปกรณ์ทั่วไป ผู้ปกครองเพียงซื้อ อุปกรณ์เล็กๆ น้อยๆ เช่น ยางลบ ดินสอ เป็นต้น เจ้าหน้าที่จะกำหนดโรงเรียนให้นักเรียน โดยที่บ้านที่อยู่เป็นหลัก (Schulort) โดยเฉพาะเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่จะคำนึงระยะทางใกล้ และปลอดภัย ให้เด็กไปโรงเรียน ได้เอง เด็กนักเรียนส่วนมาก จะกลับรับประทานอาหารเช้าที่บ้าน ถ้าเด็กนักเรียนภาคบังคับต้องไปโรงเรียนไกลบ้าน เช่น นักเรียนในหมู่บ้านเล็ก ที่จำนวนนักเรียนไม่พอจัดโรงเรียนได้ ทางเจ้าหน้าที่มีหน้าที่จัด รถรับส่ง ให้ด้วย (Schülertransport)

ระดับประถมศึกษา (Primarstufe) ทั้งหมด ห้า หรือ หก ปีแล้วแต่รัฐ สอนอ่าน เขียน คิดเลข สอนความรู้ทั่วไป เช่น ดนตรี พลศึกษา พัฒนาการให้กล้า ใช้ความสามารถ ของตนเอง รู้จักรับผิดชอบ รู้จักใช้ชีวิตในสังคม

ระดับมัธยมศึกษา (Sekundarstufe) ต่อจากระดับประถมอีก สามหรือสี่ปีระดับนี้เริ่มแยกสาขาตามความสามารถ หรือความสนใจของเด็กนักเรียน ผู้ปกครองควรสอบถาม ให้เข้าใจระบบของแต่ละรัฐหรือแต่ละเขตที่อยู่ จะได้เลือกโรงเรียนตรงความสามารถหรือความสนใจของบุตรหลานได้ อย่างไรก็ตามว่า แม้แต่ชื่อ ของโรงเรียนยังเรียกไม่เหมือนกัน บางที่ชื่อเดียวกัน แต่มีความหมายไม่เหมือนกัน (Realschule, Sekundarschule, Oberschule, Untergymnasium, Orientierungsschule etc. etc.)

ระบบที่รัฐต่าง ๆ นำมาใช้แยกหรือผสมกันที่สำคัญ คือ

- ระบบแยกชั้น แยกโรงเรียน แยกระดับตามสติปัญญา และความสามารถของนักเรียน (Traditionelles Modell)
- ระบบอยู่ชั้นเดียวกัน แต่แยกวิชาเรียน ตามความรู้และความสามารถแต่ละวิชาของนักเรียน โดยเฉพาะวิชาหลัก (Integratives Modell)
- ระบบอยู่ชั้นแยกกัน แต่เรียนรวมกันบางวิชา โดยเฉพาะวิชาหลัก (Kooperatives Modell)

โรงเรียนชั้นพิเศษต่างๆ (Kleinklassen)

ผู้ปกครอง ครู แพทย์ประจำโรงเรียน หรือจิตแพทย์ อาจแนะนำ นักเรียน ที่มีปัญหา การเรียน ให้เข้าเรียนชั้นเล็ก เพราะครูจะมีเวลา สอนได้ใกล้ชิด กว่าในชั้นเรียนธรรมดา เช่น

- **ชั้นสนับสนุน** (Förderklassen oder Hilfsklassen) เพราะนักเรียนเรียนไม่ทันคนอื่นหรือเรียนชั้นธรรมดาไม่ได้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม
- **ชั้นเรียนพิเศษ** (Integrierte Kleinklassen) สำหรับนักเรียนที่อ่อนบางวิชา เช่น ชั่วโมงพิเศษสอนภาษาสำหรับนักเรียนต่างชาติที่อ่อนภาษา เป็นต้น
- **ชั้นป.1ต่อเนื่องป.2** (Einführungsklassen) เป็นโรงเรียนชั้นประถมปีที่หนึ่ง สำหรับนักเรียนที่อายุครบเกณฑ์เรียนแล้ว แต่ร่างกายหรือจิตใจยังพัฒนาไม่เพียงพอที่จะเข้าเรียนชั้นธรรมดาได้ ใช้เวลาเรียนสองปี หลังจากนั้นเด็กส่วนมากจะเรียนประถมปีที่สองต่อไปได้

หลังจากการศึกษาภาคบังคับแล้ว นักเรียนมีทางเลือกต่อไปคือ

ระยะตรึงตรอง (Zwischenlösung)

เช่น ชั้นปีที่สิบ (10. Schuljahr) นักเรียนบางคนจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว แต่ยัง ตัดสินใจไม่ได้ ว่าควรเรียนต่อด้านใด หรือยังหาที่เรียนอาชีพไม่ได้ จะสมัครเรียน ชั้นปีที่สิบ ต่อไปได้ เป็นการให้โอกาส และให้เวลาตรึงตรอง ซอกหา พร้อมทั้งได้เรียน วิชาต่างๆ เพิ่มเติมด้วย ทางอื่นมีอีก เช่น ไปเรียนภาษาแถบที่พูดภาษาอื่น (Welschland- oder Tessinjahr) เรียนคนหาสดร (Haushaltungsschule) ฝึกงานสังคมสงเคราะห์ (Sozialjahr) เป็นต้น

สาขาอาชีพ (Berufslehre)

เรียนภาคปฏิบัติคือฝึกงานในบริษัทหรือสำนักงาน ร้านค้า โรงงาน เป็นต้น และเรียน ภาคทฤษฎีอาชีพ และความรู้ทั่วไปที่โรงเรียนอาชีพศึกษา (Gewerbliche Berufsschulen) หรือโรงเรียน พาณิชยการ (Kaufmännische Berufsschulen) หลักสูตรนี้ใช้เวลาสามหรือสี่ปี

ก่อนสอบรับประกาศนียบัตร รับรองความสามารถ (Fähigkeitsausweis) ถ้าฝึกฝนต่อ จะมีสิทธิ์สอบเทียบ เตรียมอุดมศึกษาแขนงอาชีพ (Berufsmaturität) เพื่อเข้ามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยชั้นสูงต่อไปได้ นักเรียนที่เรียนสาขาอาชีพ ดังกล่าวมาข้างต้นไม่ได้เต็มที่ มีโอกาสเรียน วิชาชีพต่างๆ ได้เช่นกัน โดยใช้เวลาสองปี (Anlehre) เมื่อจบแล้ว จะได้ใบรับรอง ความสามารถ ระดับรอง (Anlehrausweis) บางแห่งมีชั้นเรียนสำหรับ เด็กต่างชาติที่อ่อน ภาษามากๆ เพื่อช่วยเหลือให้หาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ (Integrationsanlehre)

ระดับเตรียมอุดมศึกษา (Gymnasium, Maturitätsschule)

ต่อจากมัธยมศึกษาอีกสามปี เตรียมเยาวชนเพื่อมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยชั้นสูง บางรัฐ ยังใช้ระบบแบ่งแผนกเรียน เช่น แผนกภาษา แผนกคณิตศาสตร์ เป็นต้น บางรัฐใช้ระบบ เลือกเรียนวิชา ระยะเวลาที่รัฐกำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นเป็น หน้าที่ของผู้ปกครอง และนักเรียนเองต้องติดต่อสอบถามให้เข้าใจ เมื่อจบการศึกษาภาคศึกษา จะสอบรับประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษาที่สหพันธรัฐรับรอง (Maturitätsausweis) บางรัฐจะเรียกเก็บค่าเล่าเรียนจากนักศึกษา และนักศึกษาต้องซื้อหนังสือเรียนเองด้วย

โรงเรียนอาชีพเต็มเวลา (Vollzeit-Berufsbildung)

นักศึกษาไปโรงเรียนเต็มวัน บางแห่งอาจมีการออกฝึกงานเป็นระยะ ส่วนมากจะเรียน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่โรงเรียน เช่นโรงเรียนพยาบาล วิชาการโรงแรม โรงเรียนพาณิชย โรงเรียนวิศกรายภาพบำบัด โรงเรียนเกษตร เป็นต้น

โรงเรียนสำหรับกรณีพิเศษ (Sonderschulen)

เป็นโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่เข้าโรงเรียนธรรมดาไม่ได้ เช่น เด็กที่มีปัญหาความ ประพฤติ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการ สำหรับเด็กที่มีปัญหาความประพฤตินั้น ถ้าปรับตัวได้ ครูจะส่งคืนเข้าโรงเรียนธรรมดาต่อไป ส่วนเด็กพิการมักเรียน ที่โรงเรียนสำหรับกรณีพิเศษดังกล่าวมานี้จนจบหลักสูตร มีอาชีพ มีงานทำ หรืออายุครบกำหนดออกโรงเรียน (ระหว่างอายุ ๑๘ ถึง ๒๐ ปี แล้วแต่รัฐ) ครูผู้สอน ได้รับการอบรมมาพิเศษ โรงเรียนเหล่านี้หลายแห่งจะเป็น โรงเรียนประจำ เพราะนักเรียนต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา หรือเป็นโรงเรียนรวมเขต บางเขตมีหลักสูตรพิเศษเพิ่ม สำหรับเด็กหัวดีเรียนเก่ง และปราดเปรื่องด้วย (Hochbegabte Kinder)

หน่วยงานพิเศษของกรมศึกษาธิการ

ถ้ามีปัญหาการเรียนกรุณาเข้าพบครูผู้สอน (Lehrkraft) ผู้อำนวยการโรงเรียน (Schulleitung) หรือเจ้าหน้าที่กรมศึกษาธิการ (Schulkommission, Schulrat, Schulinspektor etc.) ของแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานพิเศษ เช่น **-หน่วยแพทย์โรงเรียน** (Schulärztlicher Dienst) ให้คำแนะนำ ดูแลสุขภาพของ นักเรียน ควบคุม การชดยาป้องกันโรค โดยร่วมมือกับผู้ปกครอง และแพทย์ประจำครอบครัว **-หน่วยจิตวิทยาโรงเรียน** (Schulpsychologischer Dienst) ให้คำปรึกษา แนะนำต่อ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ เมื่อมีปัญหาการเรียน ปัญหาความประพฤติ ปัญหาเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น **-หน่วยทันตแพทย์โรงเรียน** (Schulzahnärztlicher Dienst) ดูแล แนะนำวิธีรักษาอนามัยฟัน ของนักเรียน บางแห่งรักษาหรือแก้ไขปัญหาดันฟันด้วยถ้าผู้ปกครองเห็นด้วย

-หน่วยพัฒนาการศึกษาพิเศษ (Stellen für schulbegleitende Förderung) ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขความผิดปกติเฉพาะด้าน เช่น เด็กบางคนออกเสียง บางเสียงไม่ได้ บางคน มีปัญหาเขียนสะกดผิดมาก ต้องพยายามช่วยกันค้นหาต้นตอ ของความผิดปกติ นั้น จะได้แก้ปัญหาได้ที่ต้นตอ

-หน่วยจิตแพทย์เด็กและเยาวชน (Kinder- und Jugendpsychiatrischer Dienst) สำหรับปัญหาการปกครอง ปัญหาการเรียน ปัญหาจิตใจ ปัญหาความประพฤติ มีแพทย์ และ จิตแพทย์ร่วมอยู่ในหน่วยงานนี้ด้วยอย่างใกล้ชิด

-หน่วยการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ (Heilpädagogischer Dienst) แนะนำ ช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาพิเศษ เช่น ตาพิการ หูพิการ ให้พยายามช่วยเหลือ

-หน่วยแนะแนวอาชีพ (Berufsberatung) ให้คำแนะนำ ชี้แนะทางอาชีพ หรือสถานที่เรียนต่อ อาจมีการสอบดูความสามารถ หรือความสนใจด้วยก็ได้

-หน่วยทุนการศึกษา (Stipendienstelle) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทุกคนมีสิทธิ์ได้รับ การศึกษา ตามความสามารถ ถ้ามีปัญหาการเงินให้ติดต่อ หน่วยทุน การศึกษาของเขต หรือของรัฐ หน่วยงานเหล่านี้เป็น บริการของรัฐ ผู้ให้บริการไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆ ยกเว้นหน่วยทันตแพทย์ที่คิดค่ารักษาสถาปัตยกรรมพิเศษ

โรงเรียนราษฎร์ (Privatschulen)

ผู้ปกครองบางคนเลือกให้ลูกหลานเข้าโรงเรียนราษฎร์ บางครั้งเพราะความจำเป็น เช่นผู้ปกครอง อยู่ต่างประเทศ แต่ต้องการให้เด็กเรียนในสวิส หรือเพราะเด็กต้องการ ความช่วยเหลือจาก ครูเป็นพิเศษ บางครั้งเพราะโรงเรียนมีชื่อเสียง หรืออยู่ใกล้บ้าน เป็นต้น ทางกรมศึกษาธิการ จะควบคุมโรงเรียนราษฎร์อย่างใกล้ชิด ค่าเล่าเรียนมักสูง แต่ส่วนมากจะมีสัญญา พิเศษกับเขต ที่ตั้งอยู่ นักเรียนจากเขตอื่นๆ จะมีสิทธิ์ได้ลด ค่าเล่าเรียน

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Hochschulen)

นักศึกษาที่มีประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา หรือเทียบเท่า มีสิทธิ์เข้าเรียนระดับ นี้ได้ โดยทั่วไปไม่มีการสอบเข้า แต่มีข้อบังคับวิชาที่ต้องเรียนมา พิเศษคือคณะ แพทยศาสตร์มีการขอ เข้าเรียนเพราะที่เรียนไม่พอ และมีการสอบดูความเหมาะสมด้วย รัฐที่ไม่มีวิทยาลัย ชั้นสูง หรือมหาวิทยาลัย จะพยายามทำสัญญา (Abkommen) กับสถานศึกษา หรือกับรัฐที่มีสถาน ศึกษาตั้งอยู่ (Hochschulanton) โดยมีชื่อแลก เปลี่ยนเช่น รัฐคู่สัญญาจะให้เงินสนับสนุน เมื่อมีนักศึกษาจากรัฐนั้นมาเข้าศึกษา ค่าเล่าเรียนก็ถูกลง ถ้ารัฐไม่มีสัญญา ค่าเล่าเรียนจะแพงมาก และมักจะขอทุนไม่ได้ เพราะอาจมีที่เรียน แขนงวิชาเดียวกันหรือ คล้ายกันที่อื่น ที่เป็นคู่สัญญา

การศึกษาผู้ใหญ่ (Erwachsenenbildung)

มีสถานศึกษา หรือสมาคมหลากหลาย ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าเรียน เพื่อสอบประกาศนียบัตร หรือหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม

ข้อมูลและเอกสารอ้างอิง

www.edk.ch

Schulen und Berufsausbildung in Graubünden (revidiert, 1.Ausgabe 1995)

โรงเรียนต่างๆในรัฐอาร์เทา 2002

สุมิตรา ชัลชมันน์

สงวนลิขสิทธิ์

ข้อมูลจัดทำเมื่อค.ศ. 2003

โดยกลุ่มหญิงไทยเพื่อหญิงไทย

Copyright © 2003 Thai Frauen für Thai Frauen

ระบบการศึกษา Bildungssystem

